

BADANIA NAD ZAPOBIEGANIEM ZABURZENIOM FUNKCJI GONAD POWSTAJĄCYM U BUHAJÓW NA TLE TRANSPORTU *

L. Jaśkowski, L. Szulc

Zakład Sztucznej Inseminacji i Zwalczenia Bezpłodności Instytutu Weterynarii,
Bydgoszcz

Kierownik: prof. dr Lech Jaśkowski

W poprzednich badaniach (Jaśkowski, Rulski 1964) wykazano, że obserwowane po transporcie pogorszenie jakościowe nasienia buhajów można odtworzyć eksperymentalnie, przez pozbawienie buhajów wody pitnej przez okres odpowiadający długości transportu. Nasuwał się przeto wniosek, że pojenie buhajów w czasie transportu powinno zapobiec owym potransportowym zaburzeniom w jakości nasienia.

Osiem buhajów w wieku od 13 do 18 miesięcy umieszczano w wagonach kolejowych i transportowano przez 5 dni. W czasie transportu otrzymywały siano do woli; połowa buhajów nie była pojona zupełnie, połowa otrzymywała dziennie około 20 litrów wody. Nasienie buhajów badano w odstępach tygodniowych przez 3 tygodnie przed transportem i przez 60 dni po transporcie.

Buhaje pojone w czasie transportu utrzymywały ten sam ciężar, natomiast buhaje niepojone utraciły średnio 12% ciężaru wyjściowego.

W nasieniu obu grup buhajów zaobserwowano obniżenie ruchliwości i żywotności w czasie pierwszych dwu tygodni po transporcie. Miarą żywotności nasienia jest czas przeżywania w temp. 46,5°. U buhajów niepojonych czas przeżywania skrócił się z 75 do 18 minut, u pojonych z 80 do 29 minut. Również w obrazie morfologicznym zaznaczyły się wyraźne różnice u obu grup buhajów. W grupie buhajów niepojonych nastąpił wyraźny wzrost ilości plemników patologicznych (anomali pierwotnych) z 4,5 do 9,5%, w grupie pojonej w tym samym okresie zaznaczyła się tylko niewielka różnica (z 5,0 do 5,52%). Szczytowa koncen-

* Praca opublikowana: L. Jaśkowski, L. Szulc, Pol. Arch. wet. (1968) 11 (3): 451—463.

tracja plemników patologicznych wystąpiła w 21 dniu po transporcie, a spadek do stanu wyjściowego już w 42 dniu po transporcie, a nie jak w poprzednich badaniach w 35 i 90 dniu po transporcie.

Doświadczenie wykazuje, że pojenie w czasie transportu skutecznie zapobiega zmianom w obrazie morfologicznym, obserwowanym w czasie naszych poprzednich badań u buhajów importowanych, nie zapobiega natomiast przemijającemu obniżeniu ruchliwości i żywotności nasienia. Przemawia to zatem, że obserwowane przez nas zmiany morfologiczne w nasieniu buhajów importowanych były spowodowane brakiem pojenia w czasie transportu, natomiast na obniżenie ruchliwości i żywotności plemników wpłynęły inne czynniki, oddziałujące w czasie transportu.